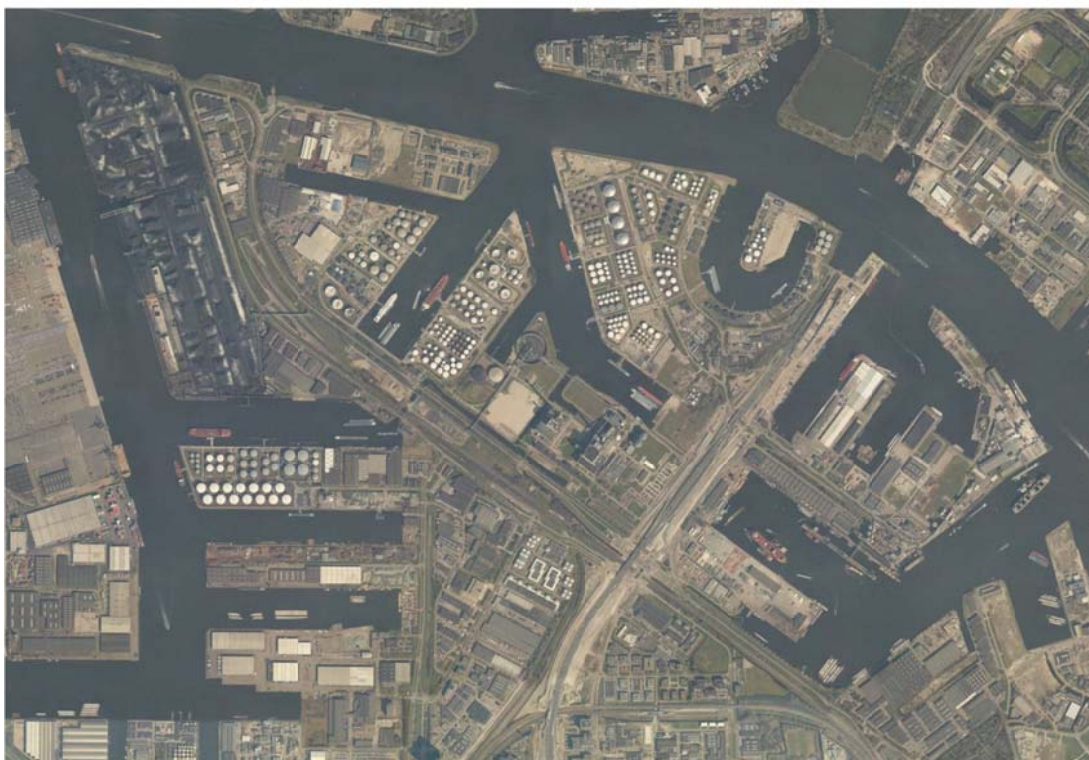

Natuurwaardenonderzoek Petroleumhaven

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies.....	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders	5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie	6
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna	8
6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet	9
7. Conclusies en aanbevelingen.....	11

1. Samenvatting en conclusies

Voor de Petroleumhaven wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan is overwegend conserverend van karakter.

In dit natuurwaardenonderzoek is nagegaan of er vanuit de natuurwetgeving consequenties zijn voor het plan. Voor dit gebied gaat het vooral om soortbescherming of te wel de Flora- en faunawet. In het plangebied komen een aantal beschermde diersoorten voor.

Voor de Europees beschermde rugstreepad heeft Haven een generieke ontheffing tot 2013. Dat betekent dat braakliggende terreinen in gebruik kunnen worden genomen zonder daarvoor afzonderlijk ontheffing aan te vragen. Hierbij moeten wel de voorwaarden van de generieke ontheffing in acht worden genomen. Dat betekent onder andere dat er in de openbare ruimte leefgebied voor de rugstreepad gecompenseerd moet worden.

Het is niet uitgesloten dat er vleermuisverblijfplaatsen zijn. Vleermuizen zijn ook soorten van de Europese Habitatrichtlijn. Bij ingrepen aan de gebouwen aan de Petroleumhavenweg is nader gespecialiseerd onderzoek vereist.

Voor de meeste vogels die in het plangebied voorkomen geldt, dat de nesten gedurende het broedseizoen beschermd zijn. Nesten van huismussen (Petroleumhavenweg) en het nest van de slechtvalk zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Indien de nesten van deze soorten in het geding komen dient er voor alternatieven gezorgd te worden.

Ligging plangebied

2. Inleiding

Het project

Het bestemmingsplan voor de Petroleumhaven is overwegend conserverend van karakter, slechts kleine wijzigingen worden mogelijk gemaakt. Er zijn nog een paar braakliggende kavels. In deze natuurtoets wordt onderzocht welke consequenties er vanuit de natuurwetgeving kunnen zijn voor het bestemmingsplan.

Werkwijze

Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de mogelijke effecten van ingrepen op de aanwezige soorten beschreven. Tenslotte wordt beoordeeld of er omstandigheden zijn, waarbij een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet aangevraagd moet worden. En onder welke voorwaarden een ontheffing naar alle waarschijnlijkheid verkregen kan worden. In mei 2011 is het plangebied bezocht.

Eerder onderzoek

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïventariseerd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. De soortgroepen waarvan de gegevens zijn bijgehouden zijn zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Locaties van roepende rugstreeppadden worden elk jaar in kaart gebracht. In 2004 en 2005 zijn alle kolonies huismussen in de openbare ruimte van Amsterdam geïventariseerd. BenD Natuuradvies doet in opdracht van stadsdelen en diensten onderzoek naar muurplanten op kademuren. Haven Amsterdam laat al enkele jaren de spontane natuur in haar beheergebied monitoren. Recente presentaties van inventarisaties van beschermde soorten zijn te vinden op <http://www.flora-fauna.amsterdam.nl>.

Begrenzing van het plangebied

Het plangebied ligt in het haven- en industriegebied Westpoort van de gemeente Amsterdam. Het wordt begrensd door de Nieuwe Hemweg, het Noordzeekanaal en de Mercuriushaven.

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000 Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dieren en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn met behulp van tabellen onderverdeeld in verschillende niveaus van bescherming. Voor het bestemmingsplan moet inzichtelijk worden gemaakt voor welke soorten er mogelijk ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd en onder welke voorwaarden deze naar alle waarschijnlijkheid verkregen zal worden.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens de in de Nota Ruimte vastgelegde regels.
Hoofdgroenstructuur (Structuurvisie gemeentelijk beleid)	In de structuurvisie van de gemeente Amsterdam (2011) worden een aantal groengebieden planologisch beschermd. Deze zijn vastgelegd in de Hoofdgroenstructuur. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie (TAC) worden voorgelegd. Voor inpassingen zijn richtlijnen opgesteld.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.

Generieke ontheffing voor het Havengebied

De Haven heeft 8 april 2008 een generieke ontheffing (FF/75C/2007/0441) gekregen voor de rugstreeppad, de bijenorchis, moeraswespenorchis en de rietorchis voor het hele beheersgebied. Het plangebied valt hier geheel binnen. Deze ontheffing is vijf jaar geldig. Aan deze ontheffing zijn voorwaarden verbonden.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving

Het plangebied maakt deel uit van Westpoort, het havengebied van Amsterdam, het Noordzeekanaal loopt aan de noordzijde van het havengebied. Het terrein is in de jaren zestig opgespoten met zand. Vooral het westelijk deel van het havengebied heeft lang braak gelegen. Hier heeft zich spontane natuur kunnen ontwikkelen. Rugstreeppadden vonden hier een geschikte biotoop; orchideeën stonden er in grote aantallen.

Het plangebied

Het plangebied wordt voornamelijk industrieel gebruikt voor havenactiviteiten: bijvoorbeeld overslag en opslag van olie en kolen, verwerking van sojameel (CARGILL). Vooral de tanks voor de olieopslag van Eurotank en VOPAK domineren het plangebied. Verder is de energiecentrale van het NUON nadrukkelijk aanwezig in het gebied. Het overgrote deel van het terrein is in gebruik; slechts zeer kleine gedeeltes liggen braak of worden niet gebruikt. Door het plangebied lopen een aantal grote infrastructuren: de A7 die verbreed wordt met de tweede Coentunnelweg; de spoorlijn richting Zaandam, en verder een aantal havengebonden sporen; de secundaire wegen worden intensief gebruikt voor zwaar transport. Aan de oostkant van de spoorlijn loopt een brede strook groen en een waterpartij. Langs een deel van de overige sporen loopt een robuuste groenstrook. Ook bij een aantal havens langs de Nieuwe Hemweg staan een aantal forse bomen, veelal populieren.

Ecologische verbinding

De spoorbaan met taluds vormt verbindingen met het buitengebied waarlangs grondgebonden dieren zich kunnen verplaatsen. Er zijn voldoende plaatsen in het gebied waar dieren (tijdelijk) dekking kunnen vinden. Grondgebonden dieren kunnen zich door het hele havengebied verplaatsen.

Inventarisatie: aangetroffen en verwachte soorten

Zoogdieren

Sporen van mol en konijn zijn waargenomen. Op sommige plaatsen bevinden zich veel konijnen. Ook hazen zijn waargenomen. Vossen zwerven door heel Westpoort en zijn ook in het plangebied te verwachten.

Voor vleermuizen zijn er nauwelijks geschikte verblijfplaatsen, alleen de bebouwing langs de Petroleumweg is mogelijk geschikt. Het groen in het gebied kan wel als foerageergebied dienen en bomenrijen en groenstroken langs infrastructuur zijn mogelijke vliegroutes.

Amfibieën

In het plangebied komen een aantal amfibiesoorten voor: groene kikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en de rugstreeppad. De rugstreeppad is daarvan een bijzondere soort; Europees beschermd en op de Rode lijst. Met het opspuiten van het terrein met zand ontstond tijdelijk een ideaal leefgebied voor de rugstreeppad: zand met veel poeltjes. Nu komen er verspreid over het havengebied groepen rugstreeppadden voor. Bij de petroleumhaven zit nog steeds een groep. Bij een poel langs de Nieuwe Hemweg vlakbij de NUON-centrale is nog geen voortplanting van de rugstreeppad vastgesteld. Ook een aantal kleine slotjes zijn geschikt voor voortplanting. Door het droge voorjaar (2011) stonden de poel en de kleine slotjes droog.

Broedvogels

Bij de Petroleumhavenweg zit een grote mussenkolonie bij woonhuizen en het kantoor van de beheerdienst Westpoort. De huismussen broeden onder de pannen daken. Om de kolonie te faciliteren zijn aan de gevel aan de noordzijde van het gebouw vijftien nestkasten opgehangen. In mei waren hiervan enkele bewoond.

Op diverse plaatsen zijn jagende boerenzwaluwen gezien. Boven het water en een rietstrook aan de Petroleumhavenweg vlogen er veel. Deze broeden op diverse plaatsen langs de haven onder steigers. Voor de slechtvalk is een nestkast ingericht bij de NUON-centrale. Hier wordt al een paar jaar succesvol gebreed.

Aan het einde van de Nieuwe Hemweg (net buiten het plangebied) is een wand voor oeverzwaluwen aangelegd. Eind mei zijn er geen oeverzwaluwen gezien. Langs de Coenhavenweg en langs de Nieuwe Hemweg lopen rijen robuuste bomen, geschikt voor eksters en kraaien.

Vissen

De insteekhavens staan in verbinding met het Noordzeekanaal. Alle soorten die door het kanaal zwemmen kunnen in de havens worden aangetroffen. In de Jan van Riebeeckhaven is bijvoorbeeld een zalm gevangen. Langs de oever van het Noordzeekanaal, ter hoogte van de Ankerweg, is een vooroever aangelegd. Hierdoor is er een ondiepe zone langs de rand gecreëerd et extra ecologische waarde. Hier kunnen bijvoorbeeld vissen paaien.

Flora

Op de muren van de havens zijn geen groeiplaatsen van beschermde muurplanten bekend. Ook groeiplaatsen van orchideeën zijn niet aangetroffen. In 2008 zijn bij de Petroleumhaven wel rietorchissen gevonden.

Analyse

Het plangebied wordt intensief gebruikt voor industriële en havengebonden activiteiten. Voor grondgebonden soorten is er in de openbare ruimte en op de terreinen leefgebied. Van belang is de aanwezigheid van een kleine populatie rugstreppadden. Leefgebied is er rond de olietanks, voor voortplanting worden poeltjes aangelegd en onderhouden. Deze populatie bevindt zich op enige afstand van de andere populaties in en rond Westpoort.

Opgedroogde poel bij de NUON-centrale

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

Het plan

Het bestemmingsplan is overwegend conserverend van karakter, op een aantal locaties wordt ontwikkeling toegestaan.

6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet

Gebiedsbescherming

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. De polder Westzaan, ten westen van Zaanstad, de polder Oostzanerveld en het Twiske zijn de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden. Uitbreiding of wijziging van industriële activiteiten (bijvoorbeeld uitstoot NO₂ of toename geluid) kan een negatief effect op deze gebieden. Indien een plan mogelijk significante negatieve gevolgen heeft voor deze gebieden dient een passende beoordeling gemaakt te worden. Significante negatieve gevolgen treden op als de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied worden aangetast. Er liggen geen gebieden van de EHS in de omgeving van het plangebied. Ook zijn er geen gebieden die tot de Hoofdgroenstructuur van de Gemeente Amsterdam behoren.

Soortbescherming

Beschermde soorten

De in het plangebied voorkomende zoogdieren, amfibieën en de broedvogels worden door de Flora- en faunawet beschermd.

Voor de zoogdieren: mol, konijn, haas, vos, veldmuis en de amfibieën, behalve de rugstreeppad, geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling.

Broedvogels

Voor de meeste broedvogels geldt, dat de nesten gedurende de broedtijd zijn beschermd, maar daarbuiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

Het nest van de slechtvalk bij de elektriciteitscentrale en de nesten van de huismussen bij de Petroleumhavenweg zijn ook buiten het broedseizoen beschermd.

Indien ingrepen consequenties hebben voor deze nesten moet worden vastgesteld of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval? Dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dat ook niet mogelijk? Dan is een ontheffingsaanvraag nodig (bijlage bij brief ministerie LNV 25 augustus 2009).

In verband met voorgenomen werkzaamheden aan het dak van het gebouw van Westpoortbeheer zijn er nestkasten voor huismussen opgehangen. Op deze wijze wordt de huismussen alternatieve nestgelegenheid geboden.

Boerenzwaluwen broeden in kolonies onder steigers. Het nest van de boerenzwaluw is in principe niet buiten het broedseizoen beschermd; 'inventarisatie is echter wel gewenst'. Dat betekent dat moet worden aangetoond dat er voldoende nestgelegenheid in de omgeving is (bijlage bij brief ministerie LNV 25 augustus 2009). Met een kleine ingreep kan nestgelegenheid onder steigers worden gecreëerd.

Vleermuizen

De meeste gebouwen in het gebied zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het is niet uitgesloten dat er in de gebouwen (woonhuizen en kantoorgebouw) bij de Petroleumweg verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn. Bij ingrepen aan deze gebouwen, sloop of grootschalige renovatie, is nader onderzoek naar vaste verblijfplaatsen noodzakelijk. Ook bij grootschalige ingrepen aan groenstructuren is onderzoek naar mogelijk gebruik als foerageergebied of vliegroute noodzakelijk.

Rugstreeppad

Voor de rugstreeppad heeft Haven Amsterdam een generieke ontheffing. In de praktijk betekent dat, dat er in de openbare ruimte poelen voor voortplanting worden aangelegd en dat beheer van de poel en omgeving wordt afgestemd op de rugstreeppad. Bij ingebruikname van een braakliggend kavel hoeft dan geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

De rugstreeppad is een kwetsbare soort. Het zwaartepunt van de Europese populatie komt in Nederland voor. Voor Nederland is Noord-Holland de belangrijkste provincie.

Flora

Ook voor de rietorchis (niet aangetroffen in 2010 en 2011) is een generieke ontheffing geldig. Hiermee mogen exemplaren uitgestoken en verplaatst worden.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermd, geldt de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

7. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Vanuit de natuurwetgeving zijn er weinig belemmeringen te verwachten voor het bestemmingsplan voor de Petroleumhaven. De natuurwaarden in het plangebied zijn niet groot. Van belang is wel de aanwezigheid van de rugstreepad. De rugstreepad is een door de Europese Habitatrichtlijn beschermde soort. Voor deze amfibie is een, aan voorwaarden verbonden, algemene ontheffing tot 2013 geldig.

Oeverwaluwand bij de Hemweg